

Up against the wall! Μέρος Β'

Αφίσες, μνήμη και αντιφασιστική προπαγάνδα στη μπρόσολη Αθήνα (2004-2014)

Εκινήσαμε να γράφουμε ετούτη εδώ τη στήλη με ένα διπλό στόχο. Αφενός θέλαμε να θυμηθούμε την ιστορία μας, να την επεξεργαστούμε υπό το πρίσμα των αλλαγών που μεσολάβησαν, να ξαναδώσουμε κριτικά τις μικρές επιτυχίες και τις μεγάλες αποτυχίες μας. Αφετέρου θέλαμε να χρησιμοποιήσουμε αυτή την ιστορία για να μιλήσουμε και σε άλλους, να εξηγήσουμε πως καταλαβαίναμε την εποχή μας και να παρουσιάσουμε την κοινωνική μήτρα απ' την οποία προερχόμαστε. Όπως συχνά συμβαίνει με τέτοια εγχειρήματα η πραγμάτευσή τους αποδεικνύεται έργο πολύ πιο δύσκολο απ' ό,τι το είχαμε αρχικά φανταστεί, πράγμα πολύ λογικό, μιας και το ζήτημά μας δεν είναι να αποδείξουμε πόσο καλά ή πόσο χάλια τα πήγαμε, αλλά να περιγράψουμε γιατί είμαστε έτσι που είμαστε, γιατί λέμε αυτά κι όχι τα άλλα, γιατί κάνουμε τα μεν κι όχι τα δε. Με άλλα λόγια, το εγχείρημά μας είναι φιλόδοξο: προσπαθεί να αφηγηθεί μια δεκαετία λόγων κι έργων, να μιλήσει για την εμπειρία αρκετών δεκάδων συντρόφων και συντροφισσών με εργαλεία τις προφορικές μαρτυρίες, την έντυπη παραγωγή της συγκεκριμένης περιόδου και τις προσωπικές εμπειρίες των ίδιων των συντελεστών της στήλης. Το εγχείρημά μας γίνεται ακόμα πιο δύσκολο, καθώς, εκτός από όλα τα άλλα, είναι ταυτόχρονα αναγκασμένο να κάνει αναφορά στις βαθιές κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές που σημάδεψαν το ελληνικό κράτος και την ελληνική κοινωνία για το ίδιο ακριβώς διάστημα.

Ο λόγος για τον οποίο είστε αναγκασμένοι να υποστείτε ετούτη τη βαρετή εισαγωγή έχει να κάνει με το γεγονός ότι τα όσα γράφαμε στο προηγούμενο τεύχος υπέστησαν κριτική, γεγονός απολύτως αναμενόμενο για όποιον αναλαμβάνει να αφηγηθεί μια συλλογική ιστορία σαν κι ετούτη εδώ. Ακόμη καλύτερα βέβαια, θα ήταν να λέγαμε ότι τα λεγόμενά μας αντιμετωπίστηκαν με δημιουργική κριτική από συντρόφους που έζησαν από τα μέσα τη συγκεκριμένη περίοδο. Η παρατήρησή τους ήταν λεπτή. Διαβάζοντας την κριτική μας για την ποιότητα του λόγου που εξέφραζαν οι πρώτες αφίσες της περιόδου, τη βρήκαν κομματάκι ισοπεδωτική: σύμφωνα με τα λεγόμενά τους, εκείνη την εποχή η θεωρητική μας παραγωγή μπορεί μεν να ήταν φτωχή, αλλά τα όσα γράφαμε δεν ήταν τελείως κούτρα. Και πως εντέλει η προσέγγιση του είδους

«Η απουσία οποιασδήποτε θεωρητικής κληρονομιάς για τη φύση του κράτους, η θεαματική φτώχεια των εγχώριων ταξικών αναλυτικών εργαλείων για την ιστορία και τέλος η ροπή προς τη διανοητική ευκολία στάθηκαν παράγοντες καταλυτικοί για να αντιμετωπίσουμε το φασισμό αποκλειστικά ως φαινόμενο της καθημερινής εμπειρίας».

που είχαμε συμπεριλάβει στην προηγούμενη ενότητα ήταν μάλλον άστοχη.

Κι όντως. Καθώς ετοιμάζαμε ετούτη εδώ τη συνέχεια σκεφτόμασταν ότι η αυτοκριτική μας θα μπορούσε να είναι περισσότερο παραγωγική. Και πως τελικά θα ήταν πολύ χρησιμότερο αν μπορούσαμε μέσα απ' τη χρονολογική εξέλιξη των αφισών και των λεγόμενων τους να εντοπίσουμε και να αναδείξουμε τη συλλογική εξέλιξη των πολιτικών κατευθύνσεων και των θεωρητικών εργαλείων που χρησιμοποιήσαμε μέσα στη δεκαετία, πράγμα που θα κάνουμε αμέσως παρακάτω.

1. Τα χίλια πρόσωπα του ελληνικού φασισμού

Όπως δε σταματάμε να επαναλαμβάνουμε το πανελλαδικό πογκρόμ εναντίον των Αλβανών μεταναστών το Σεπτέμβριο του 2004 υπήρξε καταλυτικό για τη δημιουργία των πρώτων antifa πυρήνων και συνελεύσεων. Για την ακρίβεια οι πρώτες μας συζητήσεις ήταν στιγματισμένες από εκείνη την αβάσταχτη αίσθηση ανημπόριας με την οποία αντιμετωπίσαμε την περίφημη νύχτα της 4^{ης} Σεπτεμβρίου. Εμείς ήμασταν εκείνοι που μεσ' στη γενική ανεμελιά που βασιλεύε στα τέλη των '90s και στις αρχές των '00s είχαμε πάντα το ένα μάτι μας στραμμένο στο ρατσισμό και στο φασισμό της ελληνικής κοινωνίας. Εμείς ήμασταν εκείνοι που σε πείσμα της υλικής ευδαιμονίας που γνώρισε την ίδια περίοδο ένα μεγάλο τμήμα της ελληνικής κοινωνίας βλέπαμε στη ζωή και στην εργασία των μεταναστών εργατών

μα μεγάλη μαύρη τρύπα. Εμείς ήμασταν εκείνοι που σα παραφωνία επιμέναμε στην αναγκαιότητα του αντιφασιστικού αγώνα, στο δρόμο και στα μυαλά.

Το πογκρόμ του Σεπτεμβρίου του 2004 ήταν η πιο τρανή απόδειξη ότι οι ιδέες και οι πρακτικές μας είχαν αποτύχει χαρακτηριστικά. Η ήττα μας δεν είχε να κάνει μόνο με το γεγονός πως τεράστια κομμάτια της ελληνικής κοινωνίας επιτέθηκαν ενάντια στους μετανάστες εργάτες, αλλά κυρίως με την αδυναμία των υπόλοιπων να αντιπαρατάξουν οποιαδήποτε αντίσταση. Οι συζητήσεις της εποχής ήταν όπως θα τις περίμενε κανείς, λαμβάνοντας υπόψη τη γενική κοινωνική και πολιτική μας κατάσταση: από τη μία συμφωνούσαμε ότι οι ανάγκες των καιρών απαιτούσαν δημιουργία σταθερών αντιφασιστικών σχημάτων κι απ' την άλλη αναρωτιόμασταν για τη φύση του εχθρού που μόλις μας είχε δώσει ένα τρομακτικό δείγμα των δυνατοτήτων του. Κατά τα άλλα, συμφωνούσαμε ότι το ελάχιστο που μας αντιστοιχούσε ήταν να διοργανώνουμε κάθε χρόνο μια διαδήλωση μνήμης που να υπενθυμίζει διαρκώς την εχθρότητά μας απέναντι στο πογκρόμ.

Κοιτώντας το αρχείο μας περιηγηθήκαμε στις αφίσες που προπαγάνδιζαν αυτές τις διαδηλώσεις. Η αφίσα που είχαμε εκδώσει τον Οκτώβριο του 2007 γι' αυτό το σκοπό μας φάνηκε πολύ ενδεικτική. Ο τίτλος της ήταν «Φασίστες, ρατσιστές, σεξιστές, στρατόκαβλοι, εθνικιστές, βιαστές, εθνοχούλιγκαν, Έλληνες... Ποτέ δε θα σας ξεχάσουμε». Κι από κάτω το κείμενο συνέχιζε:

4 Σεπτέμβριο 2004.

Η νύχτα του ελληνικού ρατσισμού. Η νύχτα που συμπυκνώθηκαν 15 χρόνια βίας και εκμετάλλευσης εναντίον των μεταναστών εργατών. Πολλοί την έχουν ξεχάσει. Εμείς όχι. Τι να ξεχάσουμε δηλαδή; Το ηλίθιο πλήθος του εθνοπανηγυριού βγαίνει για να ξεσπάσει. Για τη νίκη, για την ήττα. Το ηλίθιο πλήθος είναι τα χίλια πρόσωπα του της ταξικής κυριαρχίας, ντυμένης στα γαλανόλευκα, μετά από κάποια «εθνική επιτυχία ή αποτυχία».

Τι να ξεχάσουμε λοιπόν;

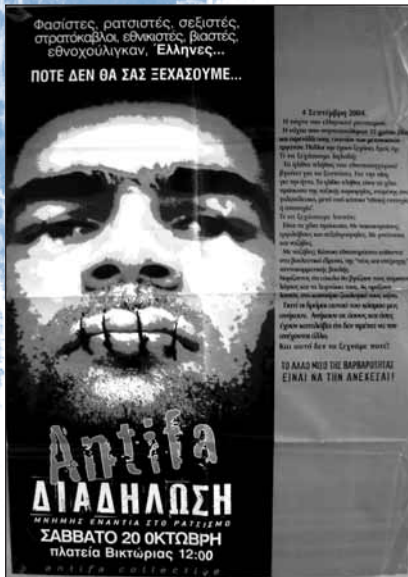
Είναι τα χίλια πρόσωπα. Με νοικοκυραίους, εργολάβους και σεξολιγούρηδες. Με μπάτσους και ναζήδες.

Με ναζήδες; Κάποια εθνοπαράσιτα κάθονται στα βουλευτικά έδρανα, «της νέας και υπέροχης» πεντακομματικής βουλής.

Νομίζοντας ότι εύκολα θα βγάλουν τους πύρινους λόγους και τα λεφτάκια τους, ας αράξουν λοιπόν, στον καινούριο ζωολογικό τους κήπο.

Γιατί οι δρόμοι αυτού του κόσμου μας ανήκουν. Ανήκουν σε όσους κι όσες έχουν καταλάβει ότι δεν πρέπει να τον ανέχονται άλλο. Κι αυτό δεν το ξεχνάμε ποτέ!

Οι βάσεις του ταξικού αντιφασιστικού λόγου βρίσκονται διάσπαρτες σε τούτη την αφίσα: η ιστορική προσέγγιση του πράγματος μας είχε φέρει να εξηγήουμε το πογκρόμ ανατρέχοντας σε μια δεκαπενταετία ταξικής βίας. Καταλαβαίναμε ότι η νύχτα της 4^{ης} Σεπτεμβρίου δεν είχε προκύψει λόγω εγγενούς κακίας, αλλά ήταν η αποκορύφωση στην αλλαγή της τεχνικής σύνθεσης στο εσωτερικό της εν Ελλάδι εργατικής τάξης. Κοντολογίς οι αλβανοί μετανάστες ήταν το πλέον υποτιμημένο κομμάτι της τάξης. Και πως αυτή τους η υποτίμηση, στα λόγια και στα έργα, στόχευε στην εκμετάλλευση της εργασίας τους. Κατά τη γνώμη μας ήταν προφανές: εκείνοι που πρωτοστατούσαν στο ρατσιστικό οχέτο, ήταν οι ίδιοι που πλούτιζαν από τη φτηνή εργασία των μεταναστών – επομένως η εκμετάλλευση της εργασίας ήταν το αναλυτικό εργαλείο που εξηγούσε το ρατσισμό και τη βία εναντίον των μεταναστών. Επίσης, πέρα απ' το μπινελίκωμα των φασιστών του ΛΑΟΣ που είχαν μόλις μπει στη Βουλή, το ίδιο το γεγονός της μετατροπής της Βουλής σε πεντακομματικής αναδεικνυόταν σε ζήτημα άξιο σχολιασμού. Αλλά η ιδέα που βασιλεύε στην αφίσα (δηλαδή στην αντίληψή μας για το φασισμό) μπορούσε να ανιχνευτεί φόρα μόστρα στον τίτλο. Ο εχθρός μας ήταν έμβιο ον. Είχε δυο χέρια και δυο

Οκτώβριος 2007

Φλεβάρης 2014

πόδια. Είχε μεν «χίλια πρόσωπα» όπως παραστατικά τόνιζε το κείμενο της αφίσας, πλην όμως αυτά τα πρόσωπα εξαντλούνταν στις χιλιάδες παραλλαγές των κανιβάλων: ο εχθρός μας ήταν πρόσωπο στην κυριολεξία. Η νύχτα του πογκρόμ μας είχε σημαδέψει. Το μίσος που νιώθαμε απέναντι στους δεκάδες χιλιάδες κανιβαλούς που συμμετείχαν στο πογκρόμ είχε κατά βάση βιωματική και ανθρώπινη διάσταση. Διάφοροι από μας είχαμε δει με τα μάτια μας τον εθνικό κορμό σε πλήρη δράση. Είχαμε δει τους γείτονες και τους συμμαθητές μας, τους καφενόβιους και τους μικροαστούς να βρίζουν και να χτυπάνε. Κι έτσι μ' αυτές τις αφίσες ήταν σα να μιλάγαμε σ' αυτούς, σα να τους φτύναμε κατά πρόσωπο, σα να τους δηλώναμε ότι κάποια μέρα θα παίρναμε εκδίκηση. Μιλάγαμε σε πρόσωπο β' πληθυντικό. Η φιγούρα που βρίζαμε δεν ήταν αφηρημένη. Την είχαμε δει να συμμετέχει στα εθνοπανηγύρια, να τραμπουκίζει τους αλβανούς στα λεωφορεία, να επισκέπτεται τα μπουρδέλα και να γουστάρει, να φοράει στολή μπάτσου ή στρατιωτικού.

Κατά καιρούς έχουμε αναφερθεί σ' αυτή μας την προσέγγιση. Ακόμη και σήμερα τη βρίσκουμε φοβερά τίμια για την εποχή της. Στα μάτια μας μοιάζει με την προσπάθεια εκείνου που πνίγεται να πάρει ανάσα. Την εποχή εκείνη ήταν επείγον να μιλήσουμε κατ' αυτόν τον τρόπο: να φτύσουμε την εθνική ενότητα, να ουρλιάζουμε ενάντια στους φασίστες μικροαστούς, να μη σιωπήσουμε απέναντι στον κρετινισμό. Σήμερα, με την ασφαλή απόσταση του χρόνου που έχει μεσολαβήσει, κοιτάμε εκείνη την περίοδο και σχολιάζουμε τις αδυναμίες μας. Βρίσκουμε ότι η αποκλειστική προσήλωση στη βιωματική πλευρά του πράγματος μπορεί να οδηγήσει σε μια λειψή εικόνα του εχθρού. Ακόμη χειρότερα, η αντίληψη σύμφωνα με την οποία ο φασισμός δεν είναι σχέσεις, αλλά άνθρωποι μας είχε καταστήσει ανίκανους να αντιληφθούμε και να πολεμήσουμε το φασισμό σε όλο του το εύρος. Καταλαβαίνουμε ότι αυτού του είδους η αυτοκριτική μας βοήθησε να πάμε μπροστά. Νομίζουμε επίσης ότι η εργασία που αναλώσαμε προσπαθώντας να θεραπεύσουμε αυτές μας τις ελλείψεις υπήρξε αρκετά παραγωγική.

Το Φλεβάρη του 2014 η αντιφασιστική συνέλευση *autonome antifa* διοργάνωσε μια διαδήλωση στο κέντρο της Αθήνας. Το θέμα της διαδήλωσης ήταν τα χίλια πρόσωπα του ελληνικού φασισμού. Στο κείμενο της αφίσας ως φασισμός περιγραφόταν:

- Φασισμός είναι ο ολοκληρωτισμός της αστυνομικής κατάληψη της πόλης.
- Είναι η οργανωμένη μετατροπή των προνοιακών συστημάτων σε αστυνομικούς μηχανισμούς.
- Είναι το κράτος που γίνεται μαφία και η μαφία που γίνεται κράτος.
- Είναι η καθημερινή αδιάφορη απαρίθμηση νεκρών στα σύνορα.
- Είναι τα σχέδια για εμπλοκή του ελληνικού κράτους στους διακρατικούς ανταγωνισμούς της Ανατολικής Μεσογείου.
- Είναι η παγωμένη πειθαρχία των στρατοπέδων συγκέντρωσης για μετανάστες εργάτες.
- Είναι η σύνδεση άδειας παραμονής και ενσήμων για δεκάδες χιλιάδες νεαρούς και νεαρές.
- Είναι ο μισθός που ποτέ δε βγάζει το μήνα και η δουλειά που τσακίζει κόκαλα.
- Είναι τα «ναι» που πολλαπλασιάζονται και τα «όχι» που λιγοστεύουν.
- Είναι η θριαμβευτική αλαζονεία η χαραγμένη στα μούτρα του αφεντικού κάθε πρωί.

Με άλλα λόγια, καθώς με τον καιρό ξεκινούσαμε να παλεύουμε με τις ελλείψεις μας, τα χίλια πρόσωπα του φασισμού είχαν μεταμορφωθεί σε ένα σύνολο κοινωνικών σχέσεων. Ο φασισμός λίγο πια είχε να κάνει με φυσικά πρόσωπα και όλο και περισσότερο συνδεόταν με την καθημερινή απρόσωπη διαχείριση των ταξικών κοινωνιών μας. Στα χίλια πρόσωπα του φασισμού συμπεριλαμβανόνταν πλέον

όψεις που οι πρώτοι antifa πυρήνες δεν μπορούσαν καν να φανταστούν. Η μετάλλαξη των μηχανισμών πρόνοιας σε βοηθητικά όργανα ελέγχου ήταν μία απ' αυτές. Η προετοιμασία του ελληνικού κράτους για πολεμική εμπλοκή στην ανατολική Μεσόγειο μια άλλη. Οι περικοπές των μισθών και η στρατιωτικοποίηση της εργασίας μια τρίτη. Κυρίως όμως, ετούτο το άνοιγμα της βεντάλιας γύρω απ' τον ορισμό του φασισμού μας έδινε άλλη μία κατεύθυνση που τον πρώτο καιρό είχε μείνει ανέγγιχτη: ο φασισμός σταματούσε πλέον να αφορά αποκλειστικά τους μετανάστες εργάτες και άρχισε όλο και πιο πολύ να περικυκλώνει τις ζωές και της ντόπιας εργατικής τάξης. Αν μη τι άλλο επρόκειτο για μια σημαντική αλλαγή.

2. Η σειρά μας να πάμε στρατό

Κατά τα άλλα, η θεματολογία της πρώτης antifa περιόδου είχε μόλιχη απέχθεια για τους ένστολους μηχανισμούς. Ειδικά η υποχρεωτική στρατιωτική θητεία, με την οποία ήταν αναγκασμένα να έρθουν αντιμέτωπα όλα τα αγοράκια καθώς τελείωναν το σχολείο, υπήρξε πηγή μεγάλης απέχθειας.

Όπως ήταν φυσικό για antifa ομάδες και συνελεύσεις η εναντίωση στο στρατό συνόδευε σχεδόν απ' την αρχή κάθε μας βήμα. Και πως αλλιώς; Η υποχρεωτική στράτευση, αλλά και η ίδια η φύση και η λειτουργία του στρατού, γινόταν αντιληπτή ως κουρέλιασμα της προσωπικότητας κάθε τίμιου αντιφασίστα και εδώ που τα λέμε κάθε νεαρού που είχε τα μυαλά στο κεφάλι του. Οι ιστορίες φίλων και συγγενών που είχαν κάνει το λάθος να υπηρετήσουν ήταν διανθισμένες με φρικιαστικές περιγραφές ψυχολογικής και πολλές φορές σωματικής βίας απέναντι στους «νεότερους», με επιθέσεις και ταπεινώσεις απέναντι στους ομοφυλόφιλους, με μια ατελείωτη παράθεση περιστατικών επίδειξης εξουσίας που άρχιζε από το διοικητή του στρατοπέδου και έφτανε μέχρι εκείνον που ήταν δυο μήνες παλιότερος. Προσθήστε στο λογαριασμό ότι στο στρατό υπηρετούσαν με περισσή προθυμία και ζήλο όλοι οι μαλάκες συμμαθητές μας, όλοι οι παλαβοί στρατόκαβλοι που είχε γεννήσει ετούτη εδώ η κοινωνία κι έχετε έναν ακόμη λόγο για τον οποίο μισούσαμε το στρατό.

Εν ολίγοις, η μαζική στρατοκαβλίαση, η αλλεργία προς τη γαλανόλευκη, η απέχθεια προς κάθε τι το υποχρεωτικό, πόσο μάλλον η αγάπη προς την πατρίδα ήταν όλοι τους λόγοι που μας έφεραν σε αντιπαράθεση με τον ελληνικό στρατό. Για τους ακριβώς αντίθετους σκοπούς ετούτοι οι λόγοι μας φαίνονταν ιδανικοί για να μιλήσουμε σε όσους μισούσαν το στρατό όσο κι εμείς. Τον Ιούνιο μάλιστα του 2007, ενόψει των εξαγγελιών για υποχρεωτική στράτευση στην ηλικία των 18, οι antifa πυρήνες της πόλης διοργάνωσαν μια διαδήλωση ενάντια στο στρατό. Ο γενικός τίτλος της αφίσας ήταν «Στράτευση στα 18; Για μαλάκες ψάχνουν;». Στο κείμενο οι ερωτήσεις συνεχίζονταν:

- Για κρέας για τα κανόνια τους;
- Για να εξοπλίσουν τους πολέμους και τις λεηλασίες τους;
- Για να εξοπλίζουν την ειρήνη τους;
- Για να κλέψουν το χρόνο μας;
- Για να μας κάνουν τη ζωή πατίνι και την προσωπικότητα κουρέλι;
- Για να βλέπουμε στρατόκαβλους φασίστες να ηδονίζονται με την εθνική σαπίλα, ή με την υπηρεσία προς την πατρίδα;!
- Ο χρόνος που μας δίνουν είναι ήδη λίγος, δεν θέλουμε, δεν προλαβαίνουμε. Και δε μας νοιάζει!
- Δεν πολεμάμε για τ' αφεντικά.. Να πάνε οι φασίστες να φάνε το σκατό.

Οπωσδήποτε, η εναντίωση στο στρατό είναι απ' τα θέματα που είναι διαρκώς επίκαιρα. Ειδικά μάλιστα αν αναλογιστούμε ότι το κράτος μας έχει κατά καιρούς περιγραφτεί ως «οπλισμένος αστακός», ο αντιστρατιωτικός λόγος είναι κάτι σα βασικό προαπαιτούμενο για κάθε αντιεξουσιαστή που σέβεται τον εαυτό του. Οπότε αυτές οι αφίσες ήταν σημαντικές για τον καιρό τους. Κατέβαζαν κόσμο στο δρόμο εκ πρώτης όψεως εναντίον του ελληνικού στρατού, τελικά όμως λειτουργούσαν ως σχολείο για την όξυνση της ταξικής και αντεθνικής συνείδησης.

Κατά τα άλλα κι εδώ οι ελλείψεις μας ήταν εμφανείς. Η περίοδος που τέτοιες αφίσες έκαναν την εμφάνισή τους ήταν τα τελευταία χρόνια που σημάδεψαν μια εικοσαετία υλικής ευδαιμονίας για μεγάλα τμήματα του ελληνικού πληθυσμού. Πολλοί από μας βομβαρδίζονταν με τόνους προπαγάνδας που διακήρυττε σε όλους τους τόνους ότι οι διακρατικές αντιπαράθεσεις είχαν πα-

Ιούνης 2007

Ιούνης 2015

γώσει. Και πως κατά συνέπεια, η στρατιωτική θητεία και οι λειτουργίες του ελληνικού στρατού ισοδυναμούσαν με κάποιους μήνες ατομικής ταλαιπωρίας και βαρεμάρας, μ' έναν προσωπικό Γολγοθά, απέναντι στον οποίο η ύβριος υπομονή ήταν το μεγαλύτερο όπλο. Οι πιο προοδευτικοί συμφωνούσαν ότι σε κάποια χρόνια ο στρατός θα είναι μια μακρινή ανάμνηση.

Από μεριάς μας, καταλαβαίναμε πολύ καλά ότι ο στρατός δεν είναι σκέτο γόπινγκ και βαρεμάρα. Λέγαμε αναμεταξύ μας ότι ο στρατός δεν είναι τίποτα άλλο, παρά το οπλισμένο χέρι των αφεντικών. Οπωσδήποτε ωστόσο δεν ήμασταν σε θέση να καταλάβουμε προς τα πού κοιτάει αυτό το χέρι, αν μπορεί να χρησιμοποιηθεί και αν τελικά η εναντίωση στο στρατό μπορούσε να προσλάβει καινούριο βάθος. Για να μην αδικήσουμε πάλι τους συντρόφους και τις συντρόφισσες που συμμετείχαν σε εκείνες τις αντιστρατιωτικές καμπάνιες, νομίζουμε ότι σε γενικές γραμμές η οπτική μας ήταν σωστή. Ειδικά μάλιστα αν συγκρίνουμε αυτό το λόγο με τις ατελείωτες μπουρδες που την εποχή εκείνη κυκλοφορούσαν σε επαναστατική συσκευασία και εν ολίγοις προέβλεπαν το τέλος του έθνους κράτους και των εθνικών ένοπλων μηχανισμών του και την αντικατάστασή τους από μια παγκόσμια αστυνομία η οπτική μας ήταν ακόμα πιο επίκαιρη. Καταλαβαίναμε ότι το έθνος κράτος έχει σαν ύστατό του καταφύγιο την προσφυγή του στην ένοπλη βία και πως αυτό το ύστατο καταφύγιο δεν ήταν και τόσο μακριά. Το θεωρητικό μας οπλοστάσιο βέβαια ήταν τέτοιο που τελικά ποτέ δεν καταφέραμε να πούμε κάτι πιο αναλυτικό απ' όσα περιέχονταν σε κείνη την αφίσα.

Κι όμως, στα χρόνια που ακολούθησαν ο κόσμος όπως τον ξέραμε έσκασε. Οι περισπούδαστες αναλύσεις περί ευδαιμονίας έγιναν σκόνη από τις συνέπειες της παγκόσμιας καπιταλιστικής κρίσης. Οι «παγκοσμιοποιημένοι» οργανισμοί έγιναν πιο ανυπόληπτοι κι από συνέλευση πολυκατοικίας. Το έθνος κράτος επέστρεψε οπλισμένο και πιο επίκαιρο από ποτέ. Ο στρατός και η αστυνομία πολυτραγουδήθηκαν σαν έσχατοι εγγυητές της σταθερότητας. Ειδικά στα μέρη μας, η βόρειος Αφρική και ολόκληρη νοτιοανατολική Μεσόγειος πήραν φωτιά. Πλέον ήταν ολοφάνερο ότι το πρόβλημά μας με το στρατό δεν εξαντλούνταν αποκλειστικά στο ότι «μας κάνει τη ζωή πατίνι και την προσωπικότητά μας κουρέλι». Κι η αλήθεια είναι ότι η λειτουργία του ελληνικού στρατού παρέα με τους στόχους του ελληνικού κράτους έπρεπε να εξεταστούν υπ' αυτό το νέο πρίσμα. Τον Ιούνιο του 2015 η αντιφασιστική συνέλευση *autonome antifa* διοργάνωσε μια διαδήλωση ενάντια στα πολεμικά σχέδια του ελληνικού κράτους. Ανάμεσα σε άλλα, η αφίσα έγραφε:

Οι «Αποκλειστικές Οικονομικές Ζώνες». Η «πετρελαιοφόρος Ανατολική Μεσόγειος». Οι «συμμαχίες» με την αιγυπτιακή στρατιωτική δικτατορία και το κράτος του Ισραήλ. Όλα αυτά τα καινούρια φρούτα που εμφανίστηκαν στο δημόσιο λόγο [...] από το 2010 και μετά εκφράζουν μια κρατική στρατηγική. Το ελληνικό κράτος φιλοδοξεί να εκμεταλλευτεί τη διάλυση της Μέσης Ανατολής και να κυριαρχήσει στην Ανατολική Μεσόγειο. Είναι μια στρατηγική παλιά που έρχεται από τη δεκαετία του '50, το «κυπριακό» και το στρατηγικό Γρίβα. [...]

Πάνω απ' όλα όμως είναι μια στρατηγική που στρέφεται εναντίον μας. Στα Νότια Βαλκάνια όπως και παντού, οι «γεωπολιτικές φιλοδοξίες» έχουν πάντα τραγική κατάληξη. Και πάντα το τίμημα πληρώνεται από την εργατική τάξη. Η «γεωπολιτική λύση» στα προβλήματα του ελληνικού κράτους, για μας σημαίνει θάνατο.

Οι δύο αφίσες που σχολιάζουμε έχουν πρακτικά το ίδιο θέμα. Οι διαφορές ωστόσο κάνουν μπαμ. Η άρνηση στράτευσης έτσι όπως προτείνεται στην αφίσα του 2015 είναι ο τελευταίος και πολύ σημαντικός κρίκος σε μια ανάλυση που εξετάζει το ελ-

ληνικό εθνικό συμφέρον ιστορικά. Εδώ ο στρατός δεν έχει θέση σε γραφειοκρατικούς μηχανισμούς· είναι η ένοπλη ισχύς της ελληνικής αστικής τάξης σε μια αλληλουχία επιθετικών κινήσεων που κρατάει πάνω από μισό αιώνα. Εδώ δεν υπάρχουν αφηρημένα σχήματα και γενικόλογη απέχθεια προς το στρατό. Το ελληνικό κράτος περιγράφεται σαν πρωταγωνιστής θανάσιμων εξελίξεων στο χώρο και στο χρόνο. Πλέον η άρνηση στράτευσης δεν συνεπάγεται κατά μόνας αντίσταση στην κλοπή του χρόνου μας, δεν είναι αντίδραση σε μια αφηρημένη υποχρέωση· είναι πρώτα και κύρια άρνηση συστράτευσης με τον ελληνικό ιμπεριαλισμό, το τελικό ταξικό διακύβευμα σε μια στρατηγική που έρχεται απ' τα βάθη του αιώνα και φέρνει θάνατο για τον καθένα μας ξεχωριστά και για την εργατική τάξη ολόκληρη.

3. Κωστάκης Μαλακόπουλος / Γιαννάκης Εθνοκόπανος *Amber Alert*

Εντωμεταξύ, όπως γράφαμε και στο προηγούμενο τεύχος, η εργατική υποκειμενικότητα ήταν μια ιδέα κλεμμένη από τους ιταλούς συντρόφους – και ήταν μια ιδέα που τη δουλεύαμε πολύ. Κοντολογίς ο σκοπός μας δεν ήταν να «βρίζουμε την κοινωνία», όπως μα κατηγορούσαν διάφοροι καλοπροαίρετοι σύντροφοι, αλλά να αναδείξουμε την τάξη ως εμπρόθετο συλλογικό υποκείμενο, ικανή να παίρνει αποφάσεις για λογαριασμό της κι έτσι να γράφει ιστορία. Φυσικά αυτό ήταν ένα θεωρητικό σχήμα που το είχαν σκαρφαλιστεί οι ιταλοί σύντροφοι για να αμφισβητήσουν τη δικτατορία του Κόμματος πάνω στις ζωές εκατομμυρίων ιταλών προλετάρων. Στην πράξη, η υποκειμενικότητα που βλέπαμε να έχει εκραγεί δεν ήταν καθόλου του γούστου μας. Παρόλα αυτά επιμέναμε στη μεθοδολογία του πράγματος. Δείχναμε την ξεφτίλα των μικροαστών, την ατομική τους συμβολή στην υποτίμηση των μεταναστών κι ελπίζαμε να στρέψουμε την υποκειμενικότητα άλλων κομματιών σε πιο υγιείς κατευθύνσεις. Ίσως η πιο χαρακτηριστική τέτοια προσπάθειά (μαζί με τον Σούπερμαν της εθνομαλακίας για τον οποίο κάναμε λόγο στο προηγούμενο τεύχος) ήταν οι δυο αφίσες-λωρίδες με πρωταγωνιστή τον Κωστάκη το Μαλακόπουλο.

Οι δύο αφίσες ήταν όμοιες αισθητικά. Στο πάνω τους μέρος είχαν τη φωτογραφία ενός βλαμμένου πισπικικά που τον είχαμε απαθανάτισει τις μέρες των εθνοπανηγυριών του 2004. Ο πισπικικάς ήταν τυλιγμένος με την ελληνική σημαία. Γύρω του υπήρχε πλήθος. Ο τίτλος της μίας αφίσας ήταν «Χάθηκε» και της άλλης «Βρέθηκε». Το κείμενό τους ήταν γραμμένο στο ίδιο ύφος. Για παράδειγμα η αφίσα «Χάθηκε» πήγαινε ως εξής:

Χάσαμε τον Κωστάκη Μαλακόπουλο τη νύχτα του τελευταίου εθνικού μας θριάμβου (στο μπάσκετ, όχι στη Βοσνία). Φορούσε χλαμύδα ελληνική σημαία και μπλουζάκι που έγραφε «υπεράνω όλων η πατρίς».

Ο Κωστάκης μας πάσχει από οξεία εθνομαλάκυνση και είναι βαθιά εθισμένος στο εθνοστεντόν.

Μην τον ταΐσετε τίποτα!

Παρακαλούμε βρείτε τον προτού τονε βρουνε τίποτα άλλοι και μας τονε βαρέσουνε.

Δίδεται αμοιβή.

Η αρχετυπική εναντίωση στο φασιστικό όχλο είναι παρούσα σε όλο της το μεγαλείο. Ο Κωστάκης ο Μαλακόπουλος είναι κομμάτι του πλήθους που ασκείται στην αρχαία τέχνη του πογκρόμ. Επικεντρώνοντας στον Κωστάκη, η αφίσα θέλει να ειρωνευτεί και να επιθεθεί σε όσα κομμάτια της ελληνικής κοινωνίας ταυτίζονταν με τον Κωστάκη. Κατά τα άλλα, ο Κωστάκης είναι κραγμένο φασισταριό. Φοράει ναζιστικά μπλουζάκια που στην επιστροφή του τα φερμάρουν οι *antifa*. Είναι εθνοπρεζάκιας και καταλήγει να τρώει μάπες. Όποιος τον βρει τον επιστρέφει. That's it.

Ας μη βιαστούμε να καταδικάσουμε. Ο Κωστάκης ο Μαλακόπουλος έγινε αφίσα σε μια περίοδο που η ελληνική κοινωνία χειροκρόταγε (αν δε συμμετείχε)

στα πογκρόμ εναντίον των αλβανών μεταναστών. Ο Κωστάκης ο Μαλακόπουλος ήθελε να πει ότι όποιος συμπεριφέρεται αντιστοίχως είναι ναζί, ότι έχει ατομική ευθύνη για ό,τι συμβαίνει. Ο Κωστάκης ο Μαλακόπουλος ήθελε να ενοχοποιήσει την ελληνική σημαία, να της αφαιρέσει τον «ουδέτερο πατριωτικό» της χαρακτήρα και να την αναδείξει ως σύμβολο των δολοφόνων. Ο Κωστάκης ο Μαλακόπουλος προσωποποιούσε την επιθετικότητα και το ρατσισμό των Ελλήνων, ήταν συνεπώς μια αντιφασιστική θέση μάχης, τη στιγμή μάλιστα που οι αντιδράσεις των πιο ριζοσπαστικών πολιτικών κομματιών ξεκινούσαν από το «Οι Έλληνες δεν είναι ρατσιστές» και κατέληγαν στο «Ούτε Έλληνες - ούτε Αλβανοί».

Φυσικά, ο Κωστάκης δεν ήταν δίχως τις ελλείψεις του. Η βασικότερη όλων; Ο Κωστάκης παρουσιάζονταν ως α-ιστορικό προϊόν, δίχως παρελθόν και δίχως μέλλον (με την εξαίρεση εκείνης της υπαινικτικής αναφοράς στη Βοσνία), γεγονός που γεννούσε μια σειρά ερωτήματα. Ποιοι ήταν οι γονείς του Κωστάκη; Από πού αντλούσε τις κατευθύνσεις του μίσους τους; Και κυρίως, τι θα απογίνει μετά την ενηλικίωσή του; Μέσα στο 2015 οι σύντροφοι και οι συντρόφισσες από το antifa halandri ανέσυραν τον Κωστάκη από την τρύπα του, βρήκαν και οι ίδιοι τον χαμένο δίδυμο αδερφό του, τον οποίο τον φωτογράφησαν κι αυτοί και τον κυκλοφόρησαν με την ίδια μορφή «Χάθηκε- Βρέθηκε». Η αφίσα «Χάθηκε» έγραφε:

Χάσαμε τον Γιαννάκη Εθνοκόπανο, το βράδυ των θριαμβευτικών εκλογών. Κράταγε ένα πλακάτ που έγραφε «Γερμανοί πάρτε τα @@ μας» και φορούσε γαλανόλευκο πουκάμισο και τα καλά του σκαρπίνια. [...]

Ο Γιαννάκης έχει ιστορικό: η περίπτωση του ξεκινά το 1992 με τα μακεδονικά συλλαλητήρια. Ήθελε σα τρελός να κατέβει και να φωνάζει για την πατρίδα του [...] Το 2004 χάρηκε που οι Έλληνες κατέβηκαν στο δρόμο [...] Το '07 πείστηκε από τους φίλους του τους μπλόγκερ να διαδηλώσει για την καμένη μας πατρίδα. Το καλοκαίρι του '11 κάναμε μαύρα μάτια: πέραγα μέρες και νύχτες στην κάθω μεριά της πλατείας των αγανακτισμένων [...] Από τότε κατέβαινε σε σκόρπιες απεργίες αλλά δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί Έλληνες να τσακώνονται με Έλληνες, αστυνομία με διαδηλωτές. [...]

Ο Γιαννάκης πάσχει από οξύ πατριδοκόλλημα. Σε περίπτωση που δεν του χορηγηθεί μέσα στη βδομάδα η απαραίτητη δόση εθνοστεντόν υπάρχει σοβαρός κίνδυνος!

Δίδεται γενναιόδωρη αμοιβή!

Σε αντίθεση με τον Κωστάκη τον Μαλακόπουλο, ο Γιαννάκης ο Εθνοκόπανος έχει και γονείς και νονούς. Γεννήθηκε μαζί με τις ιμπεριαλιστικές περιπέτειες του ελληνικού κράτους στις αρχές της δεκαετίας του '90. Ο εθνικός κορμός που διαδήλωνε υπέρ της στρατιωτικής προσάρτησης του κράτους της Μακεδονίας και της έναρξης ενός νέου γύρου βαλκανικών πολέμων υπήρξε η μήτρα απ' την

οποία ξεπήδησε ο Γιαννάκης. Η γνωριμία με τους πογκρομάκηδες του 2004 σφράγισε το πέρασμα του Γιαννάκη από τα χρόνια της αθωότητας στην ενήλικη ζωή. Η συνέχεια ήταν αναμενόμενη: το εθνικό πλήθος, είτε διαδήλωνε βουβά ενάντια στους εμπρησμούς των δασών (από ποιους;) είτε αγανακτούσε στην πλατεία Συντάγματος το 2011 ήταν το περιβάλλον πολιτικοποίησης του Γιαννάκη του Εθνοκόπανου. Ο Γιαννάκης έχει πια γίνει άντρας. Η κατάληξή του είναι η πλέον προφανής: Ψήφισε Τσίπρα για να σωθεί η πατρίδα, διαδήλωσε ενάντια στην αναληγία των ευρωπαίων, γούσταρε συμμαχία με Αίγυπτο, δείχνει τα @@ του στη Μέγκελ.

Ο Γιαννάκης ο Εθνοκόπανος συμβολίζει την εθνική ενότητα μεταμοντέρνου τύπου που τρώμε στη μάπα πέντε χρόνια τώρα. Ο Γιαννάκης ο Εθνοκόπανος είναι φασίστας σα το αδερφάκι του τον Κωστάκη: η διαφορά τους είναι ότι ο Κωστάκης φοράει μπλουζάκι «Υπεράνω όλων η Πατρίς» με σηκωμένα τα μανίκια, ενώ ο Γιαννάκης πουκαμισάκι με σηκωμένο το γιακά.

Νοέμβριος 2005

Μάρτιος 2015

Διαδήλωση στόμα με στόμα ενάντια στο μπάτσο της γειτονιάς Χαλάνδρι, Ιούλης 2015

«Εκεί που έρχεται και να κουμπώσει ο αστυνομικός της γειτονιάς με τα τηλέφωνα που μοιράζει δεξιά και αριστερά και τις ερωτήσεις για προβλήματα της γειτονιάς, είναι η μετατροπή των σωμάτων ασφαλείας σε σταθερό σημείο διεπαφής με το κοινωνικό σώμα και στην προσπάθεια δημιουργίας ενός δικτύου ρουφιάνων που θα στηρίζουν ενεργά τους ξεκάθαρο τρόπο.

Μια προσπάθεια που δεν εξελίσσεται σε κενό αέρος: συμβαίνει εντός μια κοινωνίας διαιρεμένης με όλο και πιο ξεκάθαρο τρόπο. Από τη μια αυτοί που καταλαβαίνουν ότι προορίζονται για τα σκουπίδια και έχουν ολοένα και λιγότερους λόγους να κάθονται ήσυχοι κι απ' την άλλη, εκείνοι που έχουν επιλέξει στους δύσκολους καιρούς να επιστρατεύσουν κάθε είδος ρουφιανιάς για να επιπλεύσουν.

Και από τέτοιους τύπους, που είναι πρόθυμοι να πλαισιώσουν τα σχέδια της αστυνομίας, έχουμε και μια ιστορία σαν περιοχή, κοτζάμ επιτροπή κατοίκων φτιάχτηκε εδώ πέρα ενάντια στους Ρομά. Μια επιτροπή που είχε μέσα όλα τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την ελληνική αστυνομία: μικροαστούς, ιδιοκτήτες και μαγαζάτορες που ανησυχούν για την αξία της ιδιοκτησίας τους και την ασφάλεια τους, στοχοποίηση υποτιμημένων κομματιών της εργατικής τάξης που είναι ήδη υπό τη διαρκή πίεση των μπάτσων, μπόλικο ρατσισμό και αγωνία για θεσμική εκπροσώπηση και οργάνωση. Είναι οι ίδιοι τύποι που τους πειράζουν οι αφίσες, τα graffiti στους τοίχους και αυτοί που αράζουν σε πλατείες, είναι τέλος αυτοί που θα στραφούν ενάντια σε όποιον τους υποδειχθεί ως απειθαρχος και αντιπαραγωγικός».

HIT THE ROAD